

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата медичних наук, доцента Савоськіної В.О. на дисертаційну роботу Когута Ігоря Йосиповича „Особливості лікування і профілактики простого контактного подразнювального дерматиту, асоційованого з нетриманням фізіологічних відправлень”, подану на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.20 – шкірні та венеричні хвороби

Актуальність теми. Дисертаційна робота Когута Ігоря Йосиповича присвячена важливій проблемі - підвищенню ефективності лікування і профілактики дерматиту, асоційованого з нетриманням шляхом розробки методу зовнішньої терапії на підставі вивчення клінічних даних, показників оцінювальних інструментів та складу мікробіоценозу шкіри. Актуальність теми впливає у зв'язку зі збільшенням у популяції кількості літніх людей, також зростає частота нетримання та пов'язаного з ним дерматиту, який розвивається у місцях подразнення сечею та калом в умовах оклюзії, мацерації та тертя шкіри, та виявляється у 46 % госпіталізованих пацієнтів з нетриманням. Важливе місце у патогенезі дерматиту, асоційованого з нетриманням займають порушення мікробіоценозу шкіри. Бактеріальне інфікування шкіри не пов'язують з цим захворюванням, тоді як кандидні гриби є причиною понад 80 % випадків вторинного інфікування поверхні шкіри.

У догляді за шкірою при нетриманні дотримуються трьох послідовних етапів: очищення, зволоження і захисту, для чого використовують відповідні окремі або комбіновані засоби. Проте, більшість запропонованих топічних засобів є відносно дорогавартісними, не враховують стан мікробіоценозу шкіри та не пройшли відповідних клінічних досліджень. Тому, існує необхідність розробки економічно доступного і водночас ефективного методу лікування і профілактики

дерматиту, асоційованого з нетриманням.

З огляду на викладене вище, актуальність даного дослідження не викликає сумнівів і спрямована на розв'язання практичних завдань охорони здоров'я населення України.

Дисертаційна робота виконана на високому науково-методичному рівні. Автор у своїй роботі досяг мети й успішно впорався із поставленими завданнями (їх 6).

1. Вивчити клініко-епідеміологічні особливості перебігу ДАН на сучасному етапі.

2. Визначити склад патогенної мікрофлори уражених ділянок шкіри у хворих на ДАН.

3. Дослідити вплив типу нетримання та супутньої кандидної колонізації шкіри на перебіг ДАН.

4. Розробити метод зовнішнього лікування дерматиту, асоційованого з нетриманням, з урахуванням результатів об'єктивного обстеження, показників оцінювальних інструментів, мікробіологічних досліджень та економічних даних.

5. Визначити профіль безпеки місцевого застосування камфornoї олії.

6. З'ясувати профілактичну дію та економічну доцільність використання камфornoї олії у хворих з нетриманням сечі і калу

Ступінь обґрунтованості основних наукових положень і висновків, сформульованих у дисертації. Сформульовані у дисертаційній роботі Когута Ігоря Йосиповича основні наукові положення, висновки та рекомендації базуються на достатній кількості спостережень – 134 хворих на дерматит, асоційований з нетриманням, які перебували на тривалому стаціонарному догляді.

Для поглибленого вивчення етіології, патогенезу, та особливостей клінічних проявів дерматиту, асоційованого з нетриманням було

використано широкий спектр загальноклінічних (збір анамнезу, об'єктивне обстеження, постановка діагнозу, визначення ступеня тяжкості, стадії та категорії перебігу хвороби за допомогою оцінювальних інструментів), клініко-лабораторних (загальний і біохімічний аналізи крові), мікробіологічних (мікроскопічні та культуральні дослідження патогенних мікроорганізмів в осередках ураження шкіри), та статистичних методів дослідження, що дало можливість розробити новий метод зовнішнього лікування та профілактики захворювання, який поєднує в собі очищувальні, зволожуючі, захисні та антисептичні властивості.

Для визначення ефективності запропонованого методу було створено дві досліджувані групи: основну групу у складі 104 хворих, які для очищення і захисту шкіри отримували розроблений автором метод зовнішнього лікування і профілактики, та групу порівняння з 30 хворих, які отримували гігієнічні засоби для догляду за шкірою при нетриманні, а саме, вологі серветки 3 в 1 або поєднання піни для очищення шкіри із захисним кремом. У групах порівнювалися клінічні та лабораторні дані до початку та через 1 місяць після лікування, головним чином враховуючи показники оцінювальних інструментів IADS, IAD-IT, GLOBIAD, вид нетримання, кандидну колонізацію шкіри, біохімічні аналізи та фармакоєкономічні підрахунки, що дало можливість виконати поставлені задачі та вивести висновки.

Достовірність і наукова новизна наукових положень і висновків, сформульованих у дисертації. Достовірність результатів дослідження перевірена автором й підтверджена сучасними відомими методами математичної статистики й аналізу. Обґрунтованість і достовірність результатів дослідження забезпечують інформативні фото, рисунки і таблиці. Автором доповнено уявлення про особливості біоценозу шкіри при дерматиті, асоційованому з нетриманням, та його зміну під дією запропонованого методу зовнішнього лікування. У роботі уточнено

наукові дані про стан мікробної колонізації шкіри, виявлено домінування колонізації *Candida spp*, частота якої досягає 37,5 %, зростаючи при подвійному нетриманні та тяжкому ступені хвороби.

Дисертантом вперше визначено типові клінічні характеристики дерматиту, асоційованого з нетриманням у хворих, які перебувають на тривалому стаціонарному догляді.

Уперше науково обґрунтовано і доведено клінічну ефективність та економічну доцільність запропонованого методу зовнішнього лікування та профілактики дерматиту, асоційованого з нетриманням. Уперше доведено, що розроблений метод має достовірно вищу клінічну ефективність, порівняно з гігієнічними засобами з догляду за шкірою в групі осіб з подвійним нетриманням і колонізацією шкіри *Candida spp*.

Статистична обробка отриманих даних проведена за допомогою програм Microsoft Excel® 2016 та MedCalc® з урахуванням рекомендацій до медико-біологічних досліджень. Серед способів статистичних підрахунків у роботі застосовано визначення точного критерію Фішера, парного двовибірковоо t-критерію Ст'юдента, біваріантний аналіз з визначенням Хі-квадрат і регресійний аналіз із визначенням відношення шансів, що дозволяє вважати основні наукові твердження і висновки автора достовірними.

Практичне значення отриманих результатів. Запропонований дисертантом новий спосіб лікування та профілактики дерматиту, асоційованого з нетриманням, полягає в тому, що очищення і захист шкіри від дії сечі і калу проводиться за допомогою марлевих серветок, просякнутих камфорною олією тричі на добу із подальшою заміною підгузків.

Розроблений метод має перевагу над гігієнічними засобами у використанні в осіб з подвійним нетриманням, а також з колонізацією *Candida spp*. Підраховано, що місцеве застосування камфорної олії є у 2,5

раза економічно дешевшим за гігієнічні засоби.

Для стандартизації діагностики дерматиту, асоційованого з нетриманням та порівняння показників хвороби у динаміці запропоновано використовувати міжнародні клінічно верифіковані оцінювальні інструменти IADS, IAD-IT, GLOBIAD.

Повнота викладу матеріалу дисертації в опублікованих роботах і авторефераті. Основні наукові положення, висновки та отримані результати в повній мірі висвітлені у 18 наукових працях, серед яких 7 статей у фахових виданнях, з них 2 – у закордонних виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз Scopus, PubMed, Index Copernicus, Google Scholar, 10 тез доповідей, один патент України на корисну модель.

Оцінка змісту дисертації. Дисертаційна робота викладена на 175 сторінках, складається зі вступу, огляду літератури, опису матеріалів і методів дослідження, 4 розділів власних досліджень, аналіз та узагальнення отриманих результатів, висновків, рекомендацій, списку використаної літератури, що містить 181 джерело (136 латиницею та 45 – кирилицею) та додатків. Текст дисертаційної роботи ілюстрований 20 таблицями та 34 рисунками.

У вступі наведено актуальність обраної теми, чітко визначено мету, задачі, наукову новизну та практичне значення роботи, відображено зв'язок дисертації з науково-дослідною роботою Тернопільського національного медичного університету ім. І.Я.Горбачевського МОЗ України «Маркетингові, фармакоеконімічні та технологічні дослідження із створення лікарських засобів» (№ державної реєстрації 0115U001530).

В «Огляді літератури» здобувачем особливо докладно висвітлена актуальність проблеми дерматиту, асоційованого з нетриманням, загальні уявлення про етіопатогенез, подразнювальну дію сечі та калу, роль мікробіоценозу шкіри, викладено сучасні принципи діагностики захворювання з використанням оцінювальних інструментів, способи

лікування і профілактики патології. Представлений огляд літератури обґрунтовує доцільність проведеного дослідження.

У розділі «Матеріали і методи дослідження» наведено критерії включення і виключення пацієнтів у дослідженні, спосіб набору пацієнтів у досліджувані групи. Дисертантом представлено обраний комплекс сучасних клінічних, лабораторних, інструментальних методів досліджень, у тому числі оцінювальних інструментів IADS, IAD-IT, GLOBIAD, застосування методик загальноклінічного та мікробіологічного досліджень, вибір високоселективних середовищ для ідентифікації патогенних мікроорганізмів, що дозволяють отримати необхідну кількість наукових даних. Наприкінці розділу деталізовано використані статистичні методи аналізу, які забезпечують достовірність та високу інформативність результатів досліджень.

Розділ 3 присвячений клінічній характеристиці хворих на дерматит, асоційований з нетриманням. Автор ретельно наводить загальну демографічну, епідеміологічну і клінічну характеристику пацієнтів, що увійшли у дослідження. На підставі отриманих у розділі 3 даних визначено характерні клініко-епідеміологічні ознаки дерматиту, асоційованого з нетриманням, а саме похилий вік, обмежену рухову активність, ураження нижніх частин сідниць, геніталій, міжсідничної складки та періанальної шкіри, яскрава еритема, ерозії, середній показник IADS на рівні $(20,2 \pm 6,5)$ балів, переважно помірний ступінь за IAD – IT і категорію 2B за GLOBIAD.

У розділі 4 дисертантом надається аналіз мікробіоценоза основних біотопів у хворих на дерматит, асоційований з нетриманням. Автором виявлено, що частота виявлення патогенних для поверхні шкіри бактерій є відносно низькою та не перевищує 4,8 % для золотистого стафілокока, тоді як *Candida spp.* висівається з поверхні ураженої шкіри у 37,5 % хворих, і частіше – при подвійному нетриманні та зростанні тяжкості

захворювання.

У розділі 5 дисертант висвітлює принципи зовнішнього лікування дерматиту, асоційованого з нетриманням, патогенетично обґрунтовує вибір препарату для розробки методу зовнішнього лікування і профілактики захворювання із застосуванням камфornoї олії, яка проявляє очищувальну, протизапальну, емолієнтну, зволожуючу, захисну, дезодоруючу, протимікробну та протигрибкову дію. У розділі проведено розрахунки вартості запропонованого методу та економії коштів порівняно з використанням традиційних гігієнічних засобів.

У розділі 6 відображені та проаналізовані результати лікування та профілактики дерматиту, асоційованого з нетриманням за допомогою розробленого методу, для чого автор порівняв показники клінічних і лабораторних досліджень до та після курсу лікування. Дисертантом відзначено задовільний профіль безпеки і переносимості досліджуваного препарату, поліпшення клінічної симптоматики та показників оцінювальних інструментів, зокрема достовірне зниження інтенсивності еритеми, кількості інших первинних елементів висипань, грибкових висипань та ерозій, числа уражених ділянок шкіри, зменшення загального балу IADS, зменшення частоти тяжкого ступеня хвороби за IAD-IT та категорії 2B за GLOBIAD. Вказані показники проаналізовані залежно від типу нетримання та супутньої кандидної колонізації шкіри, які пов'язані з тяжкістю перебігу захворювання та терапевтичною ефективністю лікування. Дисертантом доведено перевагу запропонованого методу зовнішнього лікування над гігієнічними засобами, особливо у пацієнтів з подвійним нетриманням та кандидною колонізацією ураженої шкіри.

У розділі 7 автором проведено аналіз та узагальнення результатів дослідження. Дисертант порівнює одержані результати з даними інших авторів та знаходить можливі пояснення їх відмінностей.

Аналіз та узагальнення результатів дослідження проведено зі справжнім розумінням проблеми, здатністю автора до глибокого аналізування та інтерпретації отриманих результатів, вмінням робити висновки.

Робота добре ілюстрована, представлена таблицями та рисунками.

Отримані дані, висновки (їх 7) і практичні рекомендації, розроблені на їх основі, є обґрунтованими, відповідають поставленим завданням, містять елементи новизни та мають науково-практичне значення.

З приводу роботи слід зробити деякі зауваження:

1. У роботі зустрічаються невдалі висловлювання і стилістичні похибки.

2. Деякі таблиці у розділі 3 і розділі 6 перевантажені даними.

У порядку дискусії хотілося б одержати від дисертанта відповіді на наступні запитання:

1. Чи вважаєте Ви можливим використовувати дерматоскопію з метою діагностики та оцінки ефективності терапії хворих на дерматит, асоційований з нетриманням?

2. Наскільки витратне по часу та доцільне використання оцінювальних інструментів у повсякденній роботі лікаря та на якому етапі медичної допомоги їх варто застосовувати?

Вказані недоліки не зменшують достоїнств дисертаційної роботи.

Висновок. Дисертаційна робота Когута Ігоря Йосиповича «Особливості лікування і профілактики простого контактного подразнювального дерматиту, асоційованого з нетриманням фізіологічних відправлень» є самостійною завершеною науково–дослідною працею.

Отримані результати дослідження можуть бути впроваджені в системі охорони здоров'я. За своєю актуальністю, новизною, теоретичним та практичним значенням, ступенем обґрунтованості та достовірністю положень, висновків і рекомендацій дисертаційна робота відповідає

вимогам П. 11 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №567 від 24.07.2013 р. зі змінами, які подаються на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.20 – шкірні та венеричні хвороби.

Офіційний опонент:

доцент кафедри дерматовенерології

Харківської медичної академії

післядипломної освіти,

кандидат медичних наук, доцент

Савоськіна В. О.